

Bruksela, dnia 30 kwietnia 2009 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 26/2009

Reforma parlamentarna: trzeci pakiet reform został przyjęty przez Komisję Spraw Konstytucyjnych

Zmiany w Regulaminie Parlamentu Europejskiego, które zostały wcześniej uzgodnione przez grupy polityczne w tzw. trzecim pakiecie reform, zostały przyjęte przez Komisję Spraw Konstytucyjnych. Reformy te zakończyły proces rozpoczęty ponad dwa lata temu. Pierwsze dwa pakiety reform zostały przyjęte w roku 2007 i w roku 2008 i dotyczyły sesji plenarnych, raportów Parlamentu Europejskiego, procesu legislacyjnego oraz stosunków międzyinstytucjonalnych.

Komisja Spraw Konstytucyjnych przyjęła również raport, który wprowadza zmiany do Regulaminu Parlamentu Europejskiego, w przypadku, gdyby Traktat Lizboński został ratyfikowany przez wszystkie państwa członkowskie.

Autorem sprawozdań na ww. tematy jest eurodeputowany **Richard Corbett** (PSE, Wielka Brytania). Raport nt. trzeciego pakietu reform został przyjęty przez Komisję Spraw Konstytucyjnych stosunkiem głosów: 19 za, 3 przeciw, przy 2 głosach wstrzymujących się. Raport wprowadzający zmiany do Regulaminu po przyjęciu Traktatu Lizbońskiego, został przyjęty stosunkiem głosów: 20 za, 3 przeciw, przy 1 głosie wstrzymującym się.

1. Poprawki związane z przyjęciem trzeciego pakietu reform

Przyjęte poprawki związane z trzecim pakietem reform obejmują:

- wprowadzenie procedury obejmującej możliwość organizowania wspólnych posiedzeń komisji parlamentarnych w przypadku skomplikowanych projektów legislacyjnych, wymagających zaangażowania więcej niż jednej komisji, po uznaniu przez Konferencję Przewodniczących, że dana sprawa „należy w prawie równej mierze do kompetencji dwóch komisji lub że różne aspekty tej samej sprawy wchodzą w zakres kompetencji dwóch różnych komisji“.
- ustanowienie obowiązku przekazania zalecenia Konferencji Przewodniczących PE przez Konferencję Przewodniczących Komisji w kwestii rozwiązywania sporów

kompetencyjnych pomiędzy dwiema lub więcej komisjami stałymi lub w przypadku, gdy stała komisja uzna się za niewłaściwą do rozpatrzenia danej sprawy. Konferencja Przewodniczących powinna podjąć decyzję w terminie sześciu tygodni na podstawie ww. zalecenia.

- zwiększenie współpracy pomiędzy różnymi komisjami, w szczególności poprzez zwiększenie roli komisji opiniodawczych.
- nadanie formalnego charakteru konsultacjom PE z europejskim społeczeństwem obywatelskim. Konferencja Przewodniczących ma być odpowiedzialna za organizację systematycznych konsultacji z europejskim społeczeństwem obywatelskim na istotne tematy. Mogą one obejmować organizację debat publicznych, otwartych dla zainteresowanych obywateli, na tematy związane z ogólnym interesem europejskim. Prezydium będzie mianowało wiceprzewodniczącego odpowiedzialnego za prowadzenie takich konsultacji, który przedstawia sprawozdania Konferencji Przewodniczących.
- jasne określenie roli zespołów międzypartyjnych lub też innych nieformalnych grup. Poszczególni posłowie mogą tworzyć zespoły międzypartyjne lub inne nieformalne grupy posłów w celu prowadzenia nieoficjalnej wymiany poglądów na temat konkretnych kwestii pomiędzy różnymi grupami politycznymi, zbliżając do siebie posłów z różnych komisji parlamentarnych, a także zachęcając do kontaktów pomiędzy posłami a społeczeństwem obywatelskim. Takie grupy lub zespoły nie mogą uczestniczyć w żadnych działaniach, które mogą prowadzić do zakłócenia oficjalnej działalności Parlamentu lub jego organów. Z zastrzeżeniem przestrzegania warunków określonych w przyjętych przez Prezydium przepisach dotyczących tworzenia zespołów międzypartyjnych, grupy polityczne mogą ułatwiać ich działalność, udzielając im wsparcia logistycznego.
- wprowadzenie zmian do istniejących zasad dotyczących debat podczas posiedzenia plenarnego. Dla przykładu:

„Przewodniczący Rady Europejskiej wygłasza po każdym posiedzeniu oświadczenie. Przewodniczący Parlamentu decyduje, kiedy ma zostać złożone oświadczenie i czy nastąpi po nim obszerna debata czy też 30-minutowa tura krótkich i zwięzłych pytań ze strony posłów”.

„Żaden poseł nie może zabrać głosu, jeżeli nie udzielił mu go Przewodniczący. Mówca przemawia ze swojego miejsca i zwraca się do Przewodniczącego. Jeśli mówca odbiega od tematu, Przewodniczący przywołuje go do porządku”.

„Dla pierwszej części danej debaty Przewodniczący może sporządzić listę mówców obejmującą jedną lub więcej tur mówców ze wszystkich grup politycznych, którzy pragną zabrać głos, w kolejności zależnej od wielkości grupy, a także obejmującą jednego posła niezrzeszonego”.

„Prawo do wypowiedzi w pierwszej kolejności mogą otrzymać na własny wniosek przewodniczący lub sprawozdawca właściwej komisji oraz przewodniczący grup politycznych wypowiadający się w imieniu swoich grup, bądź też mówcy ich zastępujący”.

- wprowadzenie możliwości złożenia wniosku o odrzucenie propozycji Komisji Europejskiej w pierwszym czytaniu. Jeżeli wniosek Komisji nie uzyska większości oddanych głosów lub jeżeli wniosek o jego odrzucenie, który może zostać złożony przez komisję przedmiotowo właściwą lub przez co najmniej 40 posłów, zostanie przyjęty, Przewodniczący, zanim Parlament przejdzie do głosowania nad rezolucją legislacyjną, będzie mógł zwrócić się do Komisji o wycofanie wniosku. Do tej pory Regulamin nie zezwalał na złożenie wniosku o odrzucenie propozycji Komisji w pierwszym czytaniu, chociaż w niektórych sytuacjach istniała taka potrzeba.
- nadanie formalnego charakteru procedurze negocjacji PE z innymi instytucjami UE (dla przykładu, w sprawie porozumień osiągniętych w pierwszym czytaniu). Ponadto, w pierwszym czytaniu Parlament nie przyjmuje już „opinii”, ale „stanowisko”.

Te propozycje kończą proces rozpoczęty dwa lata temu, kiedy została powołana grupa robocza, pod przewodnictwem **Dagmary Roth-Behrendt** (PSE, Niemcy).

2. Poprawki związane z przyjęciem Traktatu Lizbońskiego

Do przyjętych przez Komisję Spraw Konstytucyjnych zmian, które jednak nie mogą wejść w życie do momentu przyjęcia Traktatu Lizbońskiego, należą:

- uregulowanie roli obserwatorów z krajów oczekujących na przystąpienie do Unii Europejskiej. Obserwatorzy ci będą mogli brać udział w posiedzeniach Parlamentu w oczekiwaniu na wejście w życie traktatu akcesyjnego i będą dysponowali prawem zabierania głosu w komisjach i grupach politycznych. Nie będą mieli prawa do głosowania bądź do kandydowania w wyborach dotyczących stanowisk w Parlamencie. Ich udział w pracach nie będzie miał żadnego wpływu prawnego na działania Parlamentu. W odniesieniu do korzystania z infrastruktury Parlamentu oraz zwrotu kosztów ponoszonych z tytułu działań obserwacyjnych, sposób ich traktowania będzie odpowiadał traktowaniu posła do PE.
- ustanowienie procedury mającej na celu zapewnienie poszanowania zasad pomocniczości i proporcjonalności. Podczas badania projektu aktu prawodawczego, Parlament w szczególności będzie zwracał uwagę na zgodność tego projektu z zasadą pomocniczości i proporcjonalności. Poza przypadkami, gdy wymagane będzie natychmiastowe działanie Parlamentu, Parlament nie zakończy procesu pierwszego czytania przed upływem 8 tygodni. Tyle bowiem czasu ma parlament narodowy na zapoznanie się z projektem i przekazanie swojej uzasadnionej opinii zawierającej powody, dla których uznaje on, że dany projekt nie jest zgodny z zasadą pomocniczości¹. Po otrzymaniu takiej opinii przez Przewodniczącego PE, dokument zostanie przekazany do komisji przedmiotowo właściwej w PE oraz do komisji odpowiedzialnej za badanie zgodności z zasadą

¹ Artykuł 4 Protokołu w sprawie roli parlamentów państw członkowskich w Unii Europejskiej oraz artykuł 6 Protokołu w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności.

pomocniczości. Po otrzymaniu opinii i sporządzeniu raportu przez komisję przedmiotowo właściwą w PE, komisja ta przekaze ww. sprawozdanie do parlamentów narodowych, nim odbędzie się głosowanie na temat tego sprawozdania podczas sesji plenarnej.

W przypadku, gdy uzasadnione opinie o niezgodności projektu aktu prawodawczego z zasadą pomocniczości stanowią co najmniej jedną trzecią głosów przyznanych parlamentom narodowym lub też jedną czwartą w przypadku projektu aktu prawodawczego dotyczącego przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, przedłożonego na podstawie artykułu 61 i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, wówczas Parlament wstrzyma procedurę legislacyjną do momentu, w którym autor tego projektu nie przedstawi propozycji, co zamierza z tym projektem dalej zrobić.

Jeżeli w ramach zwykłej procedury prawodawczej uzasadnione opinie o niezgodności wniosku dotyczącego aktu prawodawczego z zasadą pomocniczości stanowią co najmniej zwykłą większość głosów przyznanych parlamentom narodowym, komisja przedmiotowo właściwa w PE może rekomendować PE odrzucenie tego projektu w przypadku naruszenia zasady pomocniczości. Taka rekomendacja może zostać również przedstawiona przez jedną dziesiątą członków PE.

W przypadku, gdy Komitet Regionów prześle do PE opinię, w której sprzeciwia się danemu projektowi prawodawczemu z uwagi na naruszenie zasady pomocniczości, wówczas opinia Komitetu zostanie przekazana do komisji przedmiotowo właściwej w PE i do komisji odpowiedzialnej za badanie zgodności z zasadą pomocniczości.

- ustanowienie procedury rewizji traktatów, włączając w ten proces również konwent. Komisja przedmiotowo właściwa w PE może przedstawić PE sprawozdania zawierające propozycje skierowane do Rady celem nowelizacji traktatów. Jeśli Rada Europejska zdecyduje się na powołanie konwentu, wówczas jego członkami będą również przedstawiciele Parlamentu Europejskiego, oddelegowani przez PE na podstawie propozycji Konferencji Przewodniczących.
- ustanowienie procedury wyboru przewodniczącego Komisji Europejskiej i wprowadzenie tajnego głosowania. Parlament dokona wyboru przewodniczącego Komisji Europejskiej większością głosów wszystkich członków PE.
- wprowadzenie procedury przyjęcia wniosku państwa członkowskiego o jego wystąpieniu z Unii Europejskiej. Parlament Europejski podejmie decyzję o wyrażeniu zgody na wystąpienie państwa członkowskiego z Unii Europejskiej większością głosów członków PE obecnych podczas głosowania.

Opracowała:
dr Magdalena Skulimowska